

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки та психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Міжнародного гуманітарного
університету д.ю.н., професор
Костянтин ГРОМОВЕНКО

«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК10. ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ

Галузь знань	<u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u>
Спеціальність	<u>053 «Психологія»</u>
Назва освітньої програми	<u>Психологія</u>
Рівень вищої освіти	<u>Перший (бакалаврський) рівень</u>

Одеса - 2024 рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології
протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Лісовенко Анна Федорівна	095-044-25-96	annafedorovna200884@gmail.com

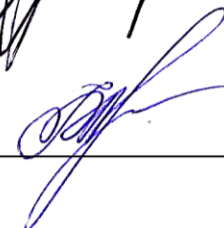
Завідувач кафедри педагогіки та
психології к.психол.н., доцент

Наталя МЕЛЕНЧУК

Гарант освітньої програми
д.пед.н., проф

Світлана ЄРМАКОВА

Узгоджено
Начальник навчального відділу

Лариса РАЙЧЕВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин – 120	Галузь – 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність – 053 «Психологія»	обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
Мова навчання – українська	Рівень вищої освіти – другий (бакалаврський) рівень	28 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота та індивідуальні завдання	
		64 год.	108 год.
		Вид контролю:	
		залік	залік

Психофізіологія як фундаментальна дисципліна є, насамперед, природничою гілкою психологічних знань. Мета викладання дисципліни полягає у знайомстві здобувачів початкового рівня вищої освіти з сучасним розвитком уявлень про фізіологічні механізми психічної діяльності та поведінки людини. Після освоєння курсу «Психофізіологія», здобувачі зможуть на практиці використовувати теоретичні та практичні знання при аналізі психологічних даних та у науково-дослідницькій роботі.

Метою цього учбового курсу є допомогти здобувачам початкового рівня вищої освіти засвоїти теоретичні, методичні і практичні підходи до вивчення психофізіології людини. Надати знання про стан і закономірності функціонування й розвитку психіки та нейрофізіологічних процесів мозку.

Передумови для вивчення дисципліни. Паралельно з вивченням навчальної дисципліни «Психофізіологія» здобувачі мають вивчати такі навчальні дисципліни, як «Загальна психологія», «Теоретичні основи психологічної реабілітації».

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Психофізіологія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

Навчальна дисципліна «Психофізіологія» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПР), передбачених освітньою програмою:

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні з рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

знати:

- теоретичні основи психофізіології; місце психофізіологічного знання в системі наук;
- психофізіологічні методи діагностики функціональних станів;
- визначення основних категорій психофізіології
- закономірності умовно-рефлекторної діяльності
- механізми пізнавальних процесів та функціональних станів
- психофізіологічні основи свідомого та несвідомого; потреб, мотивацій та емоцій.

уміти:

- аналізувати поведінку людини з погляду дослідження її психофізіологічних реакцій
- аналізувати психофізіологічні причини й наслідки алкоголізму та наркоманії
- використовувати комплекс психодіагностичних процедур з метою оцінки особистісних якостей, психічних станів і процесів;
- оцінювати функціональний стан психофізіологічних систем організму відповідно до специфіки професійної діяльності;
- надавати рекомендації щодо використання відновлювальних засобів при порушеннях функціонального стану.

володіти:

- володіти основними шляхами, способами, прийомами отримання інформації психофізіологічного характеру щодо особливостей психіки людини;
- володіти навиками аналізу та оцінки функціонального стану психофізіологічних систем організму з метою здійснення психологічних інтервенцій у профілактиці, збереженні та відновленні психічного здоров'я людини.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Психофізіологія як наука.

Поняття психофізіології: визначення та предмет дослідження. Зв'язок психофізіології з іншими науками: психологія; фізіологія та медицина. Основні завдання психофізіології: дослідження психофізіологічних механізмів поведінки; вивчення нейрофізіологічних основ психічних процесів; розробка методів психофізіологічної корекції та реабілітації. Основні принципи психофізіологічних досліджень: об'єктивність та системність; індивідуальний підхід та інтеграція даних. Основні методи психофізіологічного дослідження. Електроенцефалографія (ЕЕГ): реєстрація мозкової активності. Функціональна МРТ: вивчення мозкової активності під час завдань. Електроміографія (ЕМГ): аналіз м'язової активності. Психофізіологічні тести: оцінка уваги, пам'яті, реакції. Основні напрями психофізіології. Когнітивна психофізіологія. Психофізіологія емоцій та мотивації. Психофізіологія рухової активності. Психофізіологія індивідуальних відмінностей:

Тема 2. Загальні принципи будови і діяльності нервової системи.

Загальні принципи будови нервової тканини. Найпростіші соматичні та вегетативні рефлекторні дуги. Будова і функція соматичної та вегетативної нервової системи. Функціональні та морфологічні відмінності симпатичної і парасимпатичної частин вегетативної нервової системи. Будова та функції нейронів: основи нейрофізіології. Мозок та його частини: функціональна організація нервової системи. Вищі нервові функції та їх регуляція. Нейромедіатори та їх роль у функціонуванні нервової системи. Пластичність нервової системи: основи адаптації та навчання.

Тема 3. Психофізіологія сенсорних систем: зорової, слухової, вестибулярної, вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної

Загальні властивості сенсорних процесів. Нейронні моделі сприйняття. Узагальнена модель сенсорної системи. Рецептори.

Будова і функції периферійної частини зорового аналізатора (очного яблука). Будова і функції сітківки. Провідні шляхи та кіркові центри зорового аналізатора. Акомодація, рефракція. Види аномалії рефракції і способи її корекції. Світло- і кольоросприйняття. Адаптація ока.

Сенсорна система смаку: будова смакових рецепторів, сприйняття та центри смакових відчуттів. Сенсорна система нюху: будова, функція та кіркове представництво.

Будова органа слуху: зовнішнє вухо; середнє вухо; внутрішнє вухо. Будова кіскового і перетинчастого лабіринтів. Кортіїв (спіральний орган), його будова і функція. Механізм сприйняття звукових хвиль. Вестибулярна система.

Психофізіологія вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної систем. Провідні шляхи і центри вісцеральної сенсорної системи. Загальна характеристика соматовісцеральних систем. Сенсорна система шкіри. Сенсорна система кістково-м'язового апарату.

Тема 4. Психофізіологічні основи рухової діяльності людини

Нейроанатомічні основи рухової діяльності. Центральні структури управління рухами. Моторна кора: первинна та додаткова моторна зони. Префронтальна кора та її участь у плануванні рухів. Периферичні компоненти. Спинний мозок: роль сегментарних центрів у регуляції рухів. Роль периферичних нервів та м'язів. Системи управління рухами. Пірамідна та екстрапірамідна системи. Роль базальних гангліїв та мозочка в координації рухів. Моторні нейрони. Рефлекторна діяльність: простий і складний рефлекторний цикл. Полісинаптичні та моносинаптичні рефлекси. Функції сенсомоторної системи. Зворотній зв'язок у русі: пропріоцептивна та екстероцептивна інформація. Роль сенсорних систем у корекції рухової активності. Психофізіологічна регуляція рухової діяльності. Роль кори головного мозку у свідомій регуляції рухів. Автоматизація рухових навичок. Порушення рухової діяльності: психофізіологічні аспекти. Розлади центральної нервової системи: порушення пірамідної системи (парези, паралічі); екстрапірамідні порушення (тремор, гіпокінезія). Дегенеративні та травматичні порушення рухових функцій: хвороба Паркінсона: порушення дофамінергічної системи; інсульт: ураження рухових центрів. Методи

відновлення рухової активності: ЛФК (лікувальна фізкультура). Нейрореабілітація: методи активації моторних нейронів.

Тема 5. Психофізіологія пам'яті та уваги

Поняття пам'яті та уваги в психофізіології. Історія розвитку концепцій. Класичні теорії пам'яті (Г. Еббінгауз, І. Павлов). Сучасні моделі уваги (Д. Канеман, М. Познер). Функції пам'яті та уваги в когнітивній діяльності людини. Нейроанатомічні структури пам'яті. Гіпокамп як центр довготривалої пам'яті. Кора великих півкуль та роль асоціативних зон. Нейрофізіологічні механізми запам'ятовування. Синаптична пластичність та довготривале потенціювання (LTP). Біохімічні аспекти: нейромедіатори (глутамат, ацетилхолін). Види пам'яті та їх фізіологічне забезпечення. Сенсорна, короткотривала та довготривала пам'ять. Декларативна та процедурна пам'ять. Нейроанатомічні структури уваги. Префронтальна кора як центр управління увагою. Роль тім'яної долі та таламуса у фокусуванні уваги. Нейрофізіологічні механізми уваги. Активація ретикулярної формації. Роль дофаміну та норадреналіну у підтримці уваги. Типи уваги та їх нейрофізіологічне забезпечення. Довільна та мимовільна увага. Концентрація, переключення та розподіл уваги. Порушення пам'яті та уваги: психофізіологічні аспекти. Розлади пам'яті. Амнезія: ретроградна та антероградна. Дементні стани (хвороба Альцгеймера). Розлади уваги. Синдром дефіциту уваги з гіперактивністю (СДУГ). Апроксія та порушення концентрації.

Тема 6. Психофізіологія мислення і мовлення

Поняття мислення та мовлення у психофізіології. Історія розвитку концепцій мислення і мовлення. Класичні теорії (Виготський, Лурія). Сучасні нейрофізіологічні підходи. Взаємозв'язок мислення і мовлення. Фізіологічні основи мислення. Нейроанатомічні структури мислення. Лобні долі мозку як центр абстрактного мислення. Роль асоціативної кори в когнітивних процесах. Нейрофізіологічні механізми мислення. Нейронні мережі, що відповідають за логічне та абстрактне мислення. Біохімічні аспекти (роль нейромедіаторів, зокрема дофаміну та глутамату). Типи мислення та їх нейрофізіологічне забезпечення: абстрактне, конкретне, образне мислення; інтуїтивне та аналітичне мислення. Фізіологічні основи мовлення. Мовні зони мозку. Зона Брока та зона Верніке: функціональна різниця. Роль скроневої і тім'яної кори у мовній діяльності. Нейрофізіологія мовленнєвої активності. Мовленнєвий акт як складний нейродинамічний процес. Роль підкіркових структур у регуляції мовлення. Біохімічні основи мовлення. Роль ацетилхоліну та серотоніну у формуванні мовленнєвих реакцій. Гормональні аспекти впливу на мовну активність. Психофізіологічні процеси мислення і мовлення. Порушення мислення та мовлення: психофізіологічні аспекти. Афазії: моторна та сенсорна афазія; нейрофізіологічні механізми. Причини та наслідки уражень мовленнєвих зон. Порушення когнітивної діяльності: деменція, апраксія: вплив на мисленнєві процеси. Роль нейродегенеративних захворювань у порушенні мислення.

Тема 7. Психофізіологія потреб, мотивації та емоцій

Поняття потреб, мотивації та емоцій з точки зору психофізіології. Основні теорії. Теорія мотивації (А. Маслоу, К. Левін). Нейрофізіологічні моделі емоцій (П. Маклін, Д. Папез). Нейроанатомічні структури мотивації. Гіпоталамус як центр регуляції потреб. Лімбічна система та її роль у формуванні мотивації. Біохімічні основи мотивації. Дофамінергічна система: роль у мотиваційних процесах. Вплив серотоніну та окситоцину на соціальні потреби. Фізіологічні основи базових потреб. Гомеостаз та його порушення як мотивуючий фактор. Роль енергетичного обміну та метаболізму. Нейрофізіологія емоційних реакцій. Амігдала як центр обробки емоцій. Префронтальна кора та контроль емоційних проявів. Нейрохімічні механізми емоцій. Роль адреналіну та кортизолу в емоціях стресу. Ендорфіни як основа позитивних емоцій. Фізіологічні прояви емоцій. Серцебиття, дихання, мімічні реакції. Вегетативна реакція на емоційні подразники. Методи дослідження мотивації та емоцій. Психофізіологічні тести (опитувальники мотивації). Інструментальні методи (ЕЕГ, КГР, МРТ).

Тема 8. Психофізіологія функціональних станів (стресу, адаптації, сну та активності).

Стан як системні реакції. Функції станів. Фазність розвитку станів. Властивості і характеристики станів. Стани та індивідуальні властивості людини. Різноманітність підходів до класифікації станів. Активаційні стани. Стан відносного спокою. Оптимальний робочий стан. Стан парабіозу. Психічні стани. Мотиваційно-вольові стани. Емоційні стани. Комунікативні емоційні стани. Характеристика негативних психофізіологічних станів. Стан монотонії. Стан психічного напруження. „Мертва точка”. „Друге дихання”. Діагностика та регуляція психофізіологічних станів.

Психофізіологія сну Сон і його види. Теорії сну. Стадії сну. Сновидіння. Функціональне значення сну і потреба в ньому. Регулярний режим сну.

Загальні уявлення про адаптацію. Види адаптації. Основні закономірності адаптації. «Ціна» адаптації та дезадаптація. Адаптивність та адаптаційні можливості.

Тема 9. Психофізіологія навчіння

Поняття навчіння, його механізми. Рівні навчіння. Форми навчіння і їх характеристика. Основні психофізіологічні підходи до навчіння. Класичні теорії (Павлов, Скіннер). Сучасні нейрофізіологічні теорії. Взаємозв'язок між психічною та фізіологічною діяльністю під час навчіння. Психофізіологічні фактори, що впливають на навчіння. Роль емоційного стану та мотивації. Вплив стресу на процес навчіння. Індивідуальні особливості навчіння: вікові аспекти; генетичні та середовищні фактори. Поняття «навчання» і його механізми.

Тема 10. Психофізіологія індивідуальних відмінностей

Поняття та сутність індивідуальних відмінностей у психофізіології. Історичний розвиток вивчення індивідуальних відмінностей. Класичні концепції (Гальтон, Павлов). Сучасні підходи (генетика, нейронаука). Основні психофізіологічні параметри індивідуальних відмінностей: темперамент, інтелект, емоційність. Генетичні та нейрофізіологічні основи. Нейробіологічні механізми індивідуальності: вплив генетичних факторів; епігенетика та її роль у формуванні індивідуальних особливостей. Роль центральної нервової системи. Локалізація психофізіологічних процесів у різних зонах мозку. Вплив мозкових структур на темперамент і характер. Вплив біохімічних факторів на індивідуальні відмінності. Нейромедіатори (дофамін, серотонін). Гормональні аспекти (кортизол, тестостерон). Типологія темпераментів за психофізіологічними критеріями. Когнітивні індивідуальні відмінності. Емоційно-мотиваційні особливості. Психофізіологічні тести та опитувальники.

Тема 11. Психофізіологія діяльності.

Поняття діяльності в психофізіології Класифікація діяльності. Фізична, розумова та соціальна діяльність. Довільна та мимовільна діяльність. Наукові підходи до вивчення діяльності. Біологічний (функціональні системи П. К. Анохіна). Когнітивний (інформаційна теорія діяльності). Фізіологічні основи діяльності. Нервова система як основа регуляції діяльності. Функціональні системи організму. Вищі психічні функції як основа складних видів діяльності. Особливості психофізіології трудової діяльності: фізичне та психічне навантаження; функціональні стани в процесі праці (втома, стрес). Психофізіологія навчальної діяльності. Роль уваги та пам'яті у навчанні. Мотиваційний аспект навчальної діяльності. Розумова діяльність та її фізіологічне забезпечення. Активність префронтальної кори при розумовій роботі. Нейропсихологічні аспекти вирішення задач. Психофізіологія професійної діяльності. Професійний стрес та його психофізіологічні прояви. Фізіологічні показники професійної ефективності: моніторинг серцевого ритму та мозкової активності; біохімічні маркери стресу (кортизол, адреналін). Методи корекції функціонального стану: психофізіологічний тренінг та релаксаційні техніки. Біологічний зворотний зв'язок (біофідбек).

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Психофізіологія як наука	8	2	2	4	10	2	-	8
Тема 2. Загальні принципи будови і діяльності нервової системи	14	4	4	6	12	2	-	10
Тема 3. Психофізіологія сенсорних систем: зорової, слухової, вестибулярної, вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної	14	4	4	6	12	-	2	10
Тема 4. Психофізіологічні основи рухової діяльності людини	14	4	4	6	12	-	-	10
Тема 5. Психофізіологія пам'яті та уваги	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 6. Психофізіологія мислення і мовлення	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 7. Психофізіологія потреб, мотивації та емоцій	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 8. Психофізіологія функціональних станів (стресу, адаптації, сну та активності).	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 9. Психофізіологія навчіння	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 10. Психофізіологія індивідуальних відмінностей	10	2	2	6	14	2	2	10
Тема 11. Психофізіологія діяльності.	10	2	2	6	12	-	2	10
Всього	120	28	28	64	120	6	6	108
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЗАЛІК								

5. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Психофізіологія як наука. 1. Предмет та завдання психофізіології, взаємозв'язок з іншими науками 2. Історія становлення психофізіології. 3. Сучасні проблеми психофізіології (проблема активності, вибірковості, змістовності). 4. Методи психофізіологічних досліджень.	2	-
	Тема 2. Загальні принципи будови і діяльності нервової системи. 1. Загальні принципи будови нервової тканини. Найпростіші соматичні та вегетативні рефлекторні дуги. 2. Будова і функція соматичної та вегетативної нервової системи. 3. Функціональні та морфологічні відмінності симпатичної і парасимпатичної частин вегетативної нервової системи.	4	-
	Тема 3. Психофізіологія сенсорних систем: зорової, слухової, вестибулярної, вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної 1. Загальні властивості сенсорних процесів.	4	2

	2. Будова і функції периферійної частини зорового аналізатора (очного яблука). 3. Види аномалії рефракції і способи її корекції. 4. Сенсорна система смаку: будова смакових рецепторів, сприйняття та центри смакових відчуттів. 5. Сенсорна система нюху: будова, функція та кіркове представництво. 6. Будова органу слуху. 7. Механізм сприйняття звукових хвиль. 8. Психофізіологія вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної систем.		
	Тема 4. Психофізіологічні основи рухової діяльності людини 1. Нейроанатомічні основи рухової діяльності. 2. Системи управління рухами. Пірамідна та екстрапірамідна системи. 3. Рефлекторна діяльність: простий і складний рефлекторний цикл. 4. Полісинаптичні та моносинаптичні рефлекси. 5. Зворотній зв'язок у русі: пропріоцептивна та екстероцептивна інформація. 6. Роль сенсорних систем у корекції рухової активності. 7. Роль кори головного мозку у свідомій регуляції рухів. 8. Порушення рухової діяльності: психофізіологічні аспекти. 9. Методи відновлення рухової активності.	4	-
	Тема 5. Психофізіологія пам'яті та уваги 1. Поняття пам'яті та уваги в психофізіології. 2. Класичні теорії пам'яті (Г. Еббінгауз, І. Павлов). 3. Сучасні моделі уваги (Д. Канеман, М. Познер). 4. Нейроанатомічні структури пам'яті. 5. Нейрофізіологічні механізми запам'ятовування. 6. Види пам'яті та їх фізіологічне забезпечення. 7. Нейрофізіологічні механізми уваги. 8. Типи уваги та їх нейрофізіологічне забезпечення. 9. Порушення пам'яті та уваги: психофізіологічні аспекти.	2	-
	Тема 6. Психофізіологія мислення і мовлення 1. Поняття мислення та мовлення у психофізіології. 2. Сучасні нейрофізіологічні підходи. 3. Нейроанатомічні структури мислення. 4. Нейрофізіологічні механізми мислення. 5. Типи мислення та їх нейрофізіологічне забезпечення: абстрактне, конкретне, образне мислення; інтуїтивне та аналітичне мислення. 6. Фізіологічні основи мовлення. 7. Зона Брока та зона Верніке: функціональна різниця. 8. Психофізіологічні процеси мислення і мовлення. 9. Порушення мислення та мовлення: психофізіологічні аспекти.	2	-
	Тема 7. Психофізіологія потреб, мотивації та емоцій 1. Поняття потреб, мотивації та емоцій з точки зору психофізіології. 2. Нейрофізіологічні моделі емоцій (П. Маклін, Д. Папез). 3. Нейроанатомічні структури мотивації. 4. Фізіологічні основи базових потреб. 5. Нейрохімічні механізми емоцій. 6. Фізіологічні прояви емоцій.	2	-
	Тема 8. Психофізіологія функціональних станів (стресу, адаптації, сну активності). 1. Властивості і характеристики станів. 2. Діагностика та регуляція психофізіологічних станів.	2	-

	3. Психофізіологія сну. Функціональне значення сну і потреба в ньому. 4. Регулярний режим сну. 5. Основні закономірності адаптації. 6. «Ціна» адаптації та дезадаптація.		
	Тема 9. Психофізіологія навчіння 1. Поняття навчіння, його механізми. Форми навчіння і їх характеристика. 2. Основні психофізіологічні підходи до навчіння. 3. Взаємозв'язок між психічною та фізіологічною діяльністю під час навчіння. Психофізіологічні фактори, що впливають на навчіння. 4. Індивідуальні особливості навчіння: вікові аспекти; генетичні та середовищні фактори.	2	-
	Тема 10. Психофізіологія індивідуальних відмінностей 1. Поняття та сутність індивідуальних відмінностей у психофізіології. Історичний розвиток вивчення індивідуальних відмінностей. 2. Основні психофізіологічні параметри індивідуальних відмінностей: темперамент, інтелект, емоційність. Генетичні та нейрофізіологічні основи. 3. Вплив мозкових структур на темперамент і характер. 4. Вплив біохімічних факторів на індивідуальні відмінності. Нейромедіатори (дофамін, серотонін). 5. Гормональні аспекти (кортизол, тестостерон).	2	2
	Тема 11. Психофізіологія діяльності. 1. Поняття діяльності в психофізіології Класифікація діяльності. 2. Фізіологічні основи діяльності. 3. Особливості психофізіології трудової діяльності. 4. Психофізіологія навчальної діяльності. 5. Психофізіологія професійної діяльності. 6. Методи корекції функціонального стану.	2	2
	Всього	28	6

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Психофізіологія» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді доповідей, есе, презентацій.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Психофізіологія як наука. <i>Написати есе на теми</i> 1. Психофізіологія: визначення, предмет і завдання науки.	4	8

	- Методи дослідження в психофізіології: експериментальні та теоретичні підходи. - Історія розвитку психофізіології як науки: основні етапи та наукові школи. - Видатні вчені в галузі психофізіології: їх внесок та відкриття. - Застосування психофізіології у клінічній практиці: діагностика та терапія.		
2	Тема 2. Загальні принципи будови і діяльності нервової системи. <i>Підготувати презентації на теми:</i> - Будова та функції нейронів: основи нейрофізіології - Мозок та його частини: функціональна організація нервової системи - Симпатична та парасимпатична нервова система: баланс і взаємодія - Нервова система людини: вищі нервові функції та їх регуляція - Нейромедіатори та їх роль у функціонуванні нервової системи - Пластичність нервової системи: основи адаптації та навчання	6	10
3	Тема 3. Психофізіологія сенсорних систем: зорової, слухової, вестибулярної, вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної <i>Підготувати презентації на теми:</i> - Зорова система: фізіологія зору та обробка візуальної інформації в мозку - Фізіологія слухової системи: від прийому звуку до його інтерпретації в мозку - Вестибулярна система: роль у контролі рівноваги та просторової орієнтації - Вісцерально-сенсорна система: як органи внутрішніх систем сприймають і передають інформацію - Сомато-сенсорна система: відчуття дотику, температури та болю, їх фізіологічні механізми - Механізми адаптації сенсорних систем до змін навколишнього середовища - Нейропсихологічні аспекти порушень сенсорних систем: глухота, сліпота та інші захворювання - Нейрофізіологія больових відчуттів: механізми активації та інтерпретації болю в сомато-сенсорній системі - Роль сенсорних систем у розвитку та адаптації до змін у навколишньому середовищі	6	10
4	Тема 4. Психофізіологічні основи рухової діяльності людини Практичне завдання: 1. Тест на адаптацію до темряви. Попросіть учнів або учасників закрити очі в добре освітленій кімнаті протягом кількох хвилин, а потім увійти в затемнену кімнату. Виміряйте час, необхідний для повного відновлення здатності бачити в темряві. Поясніть фізіологічні механізми адаптації ока до змін в освітленні (чутливість фоторецепторів сітківки). 2. Перевірка гостроти зору. Використовуючи таблицю Снеллена, перевірте гостроту зору у студентів. Поясніть, як мозок обробляє зорову інформацію для точного сприйняття об'єктів. 3. Тест на поріг слухової чутливості. Використовуючи аудіоплеєр, відтворюйте звукові сигнали різної частоти та гучності, щоб визначити поріг слухової чутливості кожного учасника.	6	10

	Поясніть, як зміни в частоті та інтенсивності звуку впливають на слухову сприйнятливність. 4. Визначення порогу болю. Використовуючи об'єкти з різними рівнями тиску або температури, визначте індивідуальний поріг болю у учасників. Поясніть механізми передачі больових імпульсів через нервову систему. 5. Визначення зорової і слухової інтеграції. Проведіть експеримент, де одночасно відтворюється звук і показується зображення. Попросіть учасників оцінити, як їхній мозок інтегрує ці сенсорні сигнали. Поясніть принципи сенсорної інтеграції та роль мозку в комбінуванні різних сенсорних даних для створення цілісного сприйняття навколишнього світу.		
5	Тема 5. Психофізіологія пам'яті та уваги <i>Написати доповіді на теми.</i> 1. Основи нейропсихології пам'яті: як мозок зберігає та відновлює інформацію 2. Механізми короткочасної та довготривалої пам'яті: нейрофізіологічні аспекти 3. Емоції та пам'ять: як емоційний контекст змінює процеси запам'ятовування та відтворення інформації 4. Порушення уваги: синдром дефіциту уваги з гіперактивністю (СДВГ) та нейропсихологічні аспекти 5. Зв'язок між увагою та пам'яттю: як концентрація уваги впливає на запам'ятовування інформації 6. Методи тренування уваги: нейропсихологічні вправи для покращення концентрації та стійкості уваги. Практичне завдання: <i>Завдання на епізодичну пам'ять (розпізнавання місць і подій):</i> Мета: Оцінити здатність до відновлення спогадів про події та ситуації, що трапилися раніше. Покажіть учасникам кілька фотографій різних місць або подій. Після кількох хвилин попросіть їх вказати, які з цих місць/подій вони вже бачили або переживали.	6	10
6	Тема 6. Психофізіологія мислення і мовлення <i>Підготувати презентації на теми:</i> 1. Нейропсихологічні основи мислення: як мозок формує ідеї та розв'язує проблеми 2. Механізми критичного мислення: як оцінка та аналіз інформації сприяють прийняттю рішень 3. Мовленнєвий центр мозку: роль Брока та Верніке в процесах формування та сприйняття мови 4. Психофізіологія мовленнєвої продукції: як мозок координує рухи для артикуляції 5. Порушення мовлення при неврологічних захворюваннях: афазія, дислексія, дизартрія 6. Розвиток мовлення у дітей: від дитячого мовлення до формування граматичних навичок Практичне завдання: <i>Завдання на креативне мислення (генерація ідей):</i> Попросіть учасників придумати якомога більше різних варіантів використання звичайного предмета (наприклад, скріпки) в нетрадиційних цілях. Мета: Оцінити здатність до творчого, нестандартного підходу до задачі.	6	10

	<i>Завдання на логічну побудову мовлення (речення зі словами):</i> Дайте учасникам набір слів, з яких вони мають побудувати логічне і граматичне речення. Наприклад, набір: "діти", "весело", "грають", "в парку". Мета: Оцінити здатність правильно організовувати мовні елементи у змістовні речення.		
7	Тема 7. Психофізіологія потреб, мотивації та емоцій <i>Написати доповіді на теми.</i> 1. Основи психофізіології потреб: як потреби формуються і впливають на поведінку 2. Фізіологічні механізми задоволення потреб: як мозок реагує на фізіологічні й психологічні потреби 3. Задоволення і фрустрація потреб: нейрофізіологічні механізми та психологічні наслідки 4. Роль нейротрансмітерів у мотивації: дофамін і серотонін Практичне завдання <i>Завдання на внутрішню і зовнішню мотивацію (опитування):</i> Запропонуйте учасникам оцінити їх мотивацію щодо виконання різних видів діяльності (робота, навчання, хобі) за шкалою від 1 до 5 для кожного з типів мотивації (внутрішня/зовнішня). Наприклад, "Я виконую завдання, бо хочу досягти особистого розвитку" (внутрішня мотивація) або "Я виконую завдання, щоб отримати винагороду" (зовнішня мотивація). Мета: Дослідити, які фактори впливають на мотивацію учасників і як це корелює з їх поведінкою.	6	10
8	Тема 8. Психофізіологія функціональних станів (стресу, адаптації, сну активності). <i>Підготувати презентації на теми:</i> 1. Психофізіологія стресу: як організм реагує на стресові фактори 2. Психофізіологічні методи боротьби зі стресом: релаксація, медитація, дихальні техніки 3. Нейропластичність як механізм адаптації: зміни в мозку під вплив досвіду та середовища 4. Гормони сну: роль мелатоніну в циклі сну та неспання 5. Сон і фізична активність: як регулярні тренування покращують якість сну 6. Фізична активність і нейропластичність: вплив спорту на мозкову діяльність 7. Вплив сидячого способу життя на здоров'я: як недостаток руху впливає на фізіологічні процеси організму Практичне завдання Завдання на аналіз якості сну: Вести щоденник сну протягом тижня, в якому вони повинні записувати час засинання, час пробудження, кількість перерв під час сну та загальну якість сну за шкалою від 1 до 5. Потім порівняйте, як різні фактори (наприклад, стрес, фізичні навантаження) впливають на якість їхнього сну. Мета: Дослідити, як різні чинники (психологічні, фізіологічні) впливають на якість сну. Завдання на дослідження впливу фізичних вправ на пізнавальні функції: Завдання: Виконайте когнітивні тести (наприклад, тести на увагу або пам'ять) до і після фізичних вправ (біг, йога, тренування). Порівняйте їх результати і оцініть вплив фізичної активності на когнітивні здібності. Мета: Дослідити, як фізична активність впливає на когнітивні функції та психофізіологічний стан.	6	10

9	Тема 9. Психофізіологія навчіння <i>Підготувати доповіді на теми:</i> Нейропластичність та її роль у процесі навчання Роль сенсорних систем у процесах навчання та сприймання інформації Психофізіологія формування звичок та їх вплив на поведінку	6	10
10	Тема 10. Психофізіологія індивідуальних відмінностей <i>Письмове завдання:</i> 1. Опишіть основні мозкові структури, які впливають на темперамент та характер, зокрема лобові частки, мигдалику та гіпокамп. Як ці структури корелюють з конкретними рисами темпераменту? 2. Яким чином активність різних ділянок мозку може визначати реакції людини на стресові ситуації або емоційні переживання? Наведіть приклади, як це пов'язано з типами темпераменту. 3. Поясніть роль дофаміну, серотоніну, кортизолу та тестостерону в процесах регуляції емоцій та поведінки. Як ці нейромедіатори впливають на темперамент і характер людини? 4. Як нестабільний рівень цих біохімічних елементів може корелювати з рисами темпераменту, такими як емоційна реактивність або здатність до адаптації? <i>Підготувати доповіді на теми:</i> 1. Роль генетичних факторів у розвитку інтелектуальних здібностей 2. Нейропсихологічні основи індивідуальних відмінностей у творчих здібностях: 3. Вплив типу нервової системи на індивідуальні відмінності в поведінці Практичне завдання Розробіть практичні рекомендації щодо покращення емоційного здоров'я на основі нейробіологічних аспектів (наприклад, за допомогою зміни рівня гормонів або нейромедіаторів через медитацію, фізичні вправи чи дієту).	6	10
11	Тема 11. Психофізіологія діяльності. <i>Написати есе на тему:</i> 1. Аналіз впливу фізичного та психічного навантаження на ефективність праці. 2. Різниця між фізичним та психічним навантаженням та їх взаємозв'язок. 3. Як створити мотиваційне середовище для підвищення ефективного навчання. 4. Активність префронтальної кори при розумовій роботі Практичне завдання Оцініть фізичне та психічне навантаження під час виконання конкретної трудової діяльності (наприклад, робота офісного працівника або робітника на виробництві). Визначте основні фактори, що впливають на ці навантаження (робоче середовище, характер завдання, час роботи, рівень стресу). Розробіть рекомендації для зменшення психофізіологічного навантаження	6	10
Всього		64	108

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Види контролю	Складові оцінювання	
	Для іспиту	Для заліку
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних (лабораторних) занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.	50%	100%
підсумковий контроль	50%	

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, есе, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік, іспит
--	---

Питання до заліку

1. Об'єкт, предмет та завдання психофізіології.
2. Науково-практичні проблеми розвитку психофізіології.
3. Зв'язок психофізіології з іншими науками.
4. Теорія психофізіологічного паралелізму. (Психіка і вегетатика).
5. Загальна характеристика функціональних станів.
6. Функціональний стан мозку.
7. Роль і місце функціонального стану у поведінці людини.
8. Види функціональних станів організму (нормальний, граничний, патологічний).
9. Складові рефлексорних актів, що впливають на формування функціонального стану організму.
10. Схожість і відмінність функціонального стану організму при фізичній і розумовій праці.
11. Функціональні зміни організму при перенапруженні і перевтомленні.
12. Психофізіологічні зміни, що відбуваються в організмі при тривалій гіпокінезії.
13. Психофізіологічний відбір і його значення.
14. Види та принципи психофізіологічного відбору.
15. Актуальні проблеми забезпечення психічного і фізичного здоров'я особистості.
16. Формування трьох видів функціональних систем під час професійної діяльності.
17. Психофізіологічна характеристика діяльності у звичайних умовах.
18. Психофізіологічна характеристика діяльності в екстремальних умовах.
19. Психічне здоров'я в навчальній діяльності студентів.
20. Загальні поняття психофізіологічного і психологічного забезпечення професійної діяльності.
21. Основні компоненти психофізіологічної підготовки.
22. Засоби реабілітації функціонального стану.
23. Фізіотерапевтичні реабілітаційні заходи та фармакологічна корекція функціональних станів.
24. Психофізіологія стресу.
25. Класифікація стресорів. Стрессова реакція.
26. Захворювання пов'язані зі стресом.
27. Дистрес та захворювання.
28. Стрес і емоції. Механізми стресу.
29. Психофізіологічні механізми та моделі виникнення неврозів.
30. Використання методів профілактики при психокорекції неврозів.
31. Зміст психогігієни і психопрофілактики.
32. Термінова і довгострокова адаптація. Адаптаційні резерви організму.
33. Стадії повільного сну і швидкий сон.
34. Точки зору щодо визначення механізмів сну.

35. Сновидіння. Депривація сну.
36. Методи дослідження головних властивостей нервової системи.
37. Визначення і оцінка психомоторних якостей людини.
38. Методи дослідження і психофізіологічна характеристика мислення, пам'яті, уваги.
39. Сучасні методи реєстрації психофізіологічних процесів. Електроенцефалограма.
40. Сучасні методи реєстрації психофізіологічних процесів Електроокулограма.
41. Психологічні та психофізіологічні уявлення про природу емоцій.
42. Емоції і вегетативні реакції.
43. Основні характеристики емоцій. Трьохвимірна структура простору фундаментальних емоцій.
44. Соматична теорія емоцій (теорія Джемса-Ланге).
45. Емоційні впливи на робочі стани людини.
46. Проблема пам'яті у сучасній психофізіології.
47. Концепція інформаційного збереження пам'яті.
48. Концепція розподілу пам'яті.
49. Декларативна та недекларативна пам'ять.
50. Енграма та електроенцефалограма людини.
51. Основні концепції свідомого. „Світла пляма”.
52. Свідомість, спілкування та мова. Функції свідомості.
53. Види та форми несвідомого. Сомнамбулізм.
54. Феномен психологічного захисту.
55. Функціональна асиметрія півкуль головного мозку та несвідоме.
56. Діагностика психофізіологічних станів та індивідуальні особливості.
57. Загальні принципи регуляції психічних станів людини.
58. Класифікація методів регуляції психічних станів.
59. Зовнішні методи регуляції психічних станів: фармакотерапія, психорегуляція, зовнішнє навіювання, бібліотерапія, гелотологія, масаж.
60. Методи саморегуляції: аутогенне тренування, зміна спрямованості свідомості, медитація, дихальні вправи, працетерапія.

8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

(поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

ЕКЗАМЕН

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	30
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних	10

	розкладу занять	занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	10
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **екзамен** (максимум 50 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 30 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переводу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 6;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 10 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переводу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 10- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переводу балів за підготовку середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗА ЕКЗАМЕН (максимум 50 балів)

Рівень знань оцінюється:

- від 40 до 50 балів - студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки;
- від 30 до 40 балів - студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді;
- 20 - 30 балів - студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.
- 10 - 20 балів - володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- 0 - 10 балів - володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.

ЗАЛІК

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	60
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	20
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	20
Разом балів за поточний контроль			100
<i>Загальний результат оцінювання</i>			100

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **залік** (максимум 100 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 60 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переводу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 12;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 20 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переводу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 20- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переводу балів за підготовку середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

9. КРИТЕРІЇ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;
- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях

та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	FX	незадовільно	не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1) Грицюк І.М. Психофізіологія: методичні матеріали для студентів спеціальності «Психологія». Луцьк : 2014. 62 с.

2) Дегтяренко Т.В., Ковиліна В.Г. Психофізіологія розвитку: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: УАІД «Рада», 2022. 327 с .

3) Кабашнюк В. О. Психофізіологія: [навчальний посібник] / В.О. Кабашнюк, В. К. Гаврилькевич. Львів: «Новий світ-2000», 2006. 200 с.

4) Кокун О.М. Психофізіологія. Навчальний посібник. К: Центр навчальної літератури, 2006. 184 с.

5) Коцан І. Я. Проблеми сучасної психофізіології: курс лекцій : навч.посіб. : [для студ. ВНЗ] / І. Я. Коцан, О. П. Мотузюк, І. П. Кузнєцов. Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Біол. ф-т, Каф. фізіології людини і тварин. Луцьк: РВВ ВНУ ім. Лесі Українки, 2010 .184 с.

6) Лісовенко А. Ф., Бедан В. Б. Психофізіологія: практикум (для самостійної підготовки здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології) / А. Ф. Лісовенко, В. Б. Бедан. Одеса : Фенікс, 2021. 75 с. DOI: 10.32837/11300.14416 <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14416>

7) Лісовенко А.Ф., Форманюк Ю.В. Психофізіолого-генетичні та нейропсихологічні основи заздрості // Габітус, Випуск 22. Одеса, 2021. <http://habitus.od.ua/journals/2021/22-2021/15.pdf> DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2021.22.13>

8) Лісовенко А.Ф., Крюкова М.А. Біолого-психофізіологічні та психологічні аспекти переживання стресу в умовах пандемії. Габітус. Одеса: Видавн. дім «Гельветика», 2021. – Вип. 23. С. 133-138. <http://habitus.od.ua/journals/2021/23-2021/24.pdf> DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2021.23.22>

9) Макарчук, М. Ю., Куценко, Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник / М. Ю. Макарчук, Т. В. Куценко, В.І. Кравченко, С.А.Данилов. К. : ООО «Інтерсервіс», 2011. 329 с. 1

10) John L. Andreassi Psychophysiology: Human Behavior and Physiological Response. / Psychology Press, 2007. 575 p.

Допоміжна

1. Загальна психологія - Максименко С.Д. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/1264/1/> – Назва з екрану.

2. Лісовенко А. Ф., Бедан В. Б. Психофізіологія: практикум (для самостійної підготовки здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології) / А. Ф. Лісовенко, В. Б. Бедан. Одеса : Фенікс, 2021. 75 с. DOI: 10.32837/11300.14416 <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14416>

3. Лісовенко А.Ф., Форманюк Ю.В. Психофізіолого-генетичні та нейропсихологічні основи заздрості. Габітус, Випуск 22. Одеса, 2021. <http://habitus.od.ua/journals/2021/22-2021/15.pdf>

4. Лісовенко А.Ф., Крюкова М.А. Біолого-психофізіологічні та психологічні аспекти переживання стресу в умовах пандемії. Габітус. Одеса: Видавн. дім «Гельветика», 2021. Вип. 23. С. 133-138. <http://habitus.od.ua/journals/2021/23-2021/24.pdf> DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2021.23.22>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library

2. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>

3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>

4. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: